

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristočna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemai nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 215.

V Ljubljani, v torek 21. septembra 1886.

Letnik XIV.

Vabilo na naročbo.

„SLOVENEK“

edini katoliško-konservativni slovenski dnevnik

prestopil bo s 1. oktobrom v poslednje četrtletje svojega XIV. leta. Radostno porabimo to priliko, da izrekamo najtoplejšo zahvalo vsim dosedanjim prijateljem lista za gmotno in literalno podporo ter mnogovrstno pripoznanje.

Ob enem pristavljamo pa še prošnjo, da naj se nam oboja še na dalje ohrani in zdatno pomnoži po marljivem dopisovanju in sporočevanju raznovrstnih novic, kakor tudi po mnogobrojnem naročevanju in razširjanju lista samega. Le tako nam bo mogoče doseči nalogo, katero smo si pred 14. leti postavili in smo ji do danes neomahljivo zvesti ostali. „Vse za vero, dom in cesarja“ smo rekli tistokrat in to pravimo tudi danes. Kdor je z nami, pristopi naj, ter pripomore k temu duševno in gmotno. Časi so nastali, ko se duhovi bolj in bolj ločijo ter vstopajo na desno in na levo: za omahljivce, za neodločne, za mlačne je še dalje manj prostora na svetu. V takih časih še mnogo bolj velja, kakor o drugih časih: „Kdor ni z menoj, je zoper mene; kdor z menoj ne pobira, raztresa. Ne šepajmo toraj kmalo na to, kmalo na drugo stran, ampak delajmo odločno za kraljestvo božje kot možje, kot Slovenci, kot katoličani“. — Čem več nas bo, tem bolje bo, tem zanimiveji bude list.

Konečno še tretje prošnjo in ta je, da kdor ni še naročnine ponovil, da naj to stori ob pravem času, da ne bo neljubih pomot, ter zamoremo tudi svojim dolžnostim točno zadostovati.

„Slovenec“ veljá za Ljubljano pri opravništvu prejemam:

Za celo leto 13 gl. — kr.
„ pol leta 6 „ 50 „
„ četrt leta 3 „ 30 „
„ jeden mesec 1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računni 10 kr. več na mesec.

Po pošti prejemam veljá:
Za celo leto predplačan 15 gl. — kr.
„ pol leta 8 „ — „
„ četrt leta 4 „ — „
„ jeden mesec 1 „ 40 „

Opravništvo „Slovenca“.

Pred državnim zborom.

(Dalje.)

Kmalo so zapazili sled krvave ideje. Segli so po cerkvah, samostanih in škofovskih palačah; križe so ruvali iz zemlje, grajali so Louisa Filipa, ker je slučajno izgovoril besedo „previdnost“. Kralj je moral z lastnimi rokami izpraskati lilije iz grba na svoji kočiji, „royauté“ je ostala le še po imenu. Vlada je bila neka zmes kraljestva in republike, kraljevski prestol obdan z republikanskimi napravami. Obdržala se je osemnajst celih let, a konečno jo je odnesel vihar.

Že juljeva revolucija je stresla slabo poslopje restavracije, prekucija v februarju 1848 je obrnila streho navzdol. Vlade so se brez razuma in premisleka bojevale proti upornikom, zato so tudi premagane odložile orožje. Liberalne ideje so zmagale, vladarji so hiteli moliti novo politično vero. Revolucija ni bila več „pressa“ (zatirana), postala je „victrix“ (zmagovalka).

Kaj je bil vzrok teh izvanrednih dogodkov? V prvi vrsti to, ker so vlade zamenjavale prava načela z načeli neomejene oblasti, ker so si domišljevale, da so morala, vera, poštenost in zvestoba mogoče le v okvirju avtokracije, vladnega absolutizma. Hoteč zagovarjati krščanski svetovni red, uprli so se velemožje vsacemu najmanjšemu prostemu gibanju, zavrgli so vse, kar se ni strinjalo z njihovo ozkosrčnostjo. Svetovalci absolutnega vladarja se niso ozirali na pravno postavlo, ktera je morala biti sveta podložnikom. Druga napaka je bila, ker so vlade pobijale nove ideje le z jeklom in svincem, češ, da na bojnem polju zmagajo in ukroté politične misli. Vrgli so sicer ob tla revolucijo na apaninskem polotoku, pomirili duhove v Španiji, zvezali roke upornikom v Nemčiji, toda glav niso napolnili z novimi mislimi, niti sree z novimi čutili. Slednjič se tudi niso znali okoristiti z zmagami in vgodnimi prilikami. Sploh se velikaši niso toliko potegovali za resnico in pravico, kakor za svoje privilegije, in ta sebičnost je zaslužila kaznen.

Ko bi bile vlade hotele vdušiti revolucijo, morale bi oživiti družbeno življenje, postaviti nove

meje, ki so po razredih ločile izdelovalce, ponoviti privilegije socijalnega reda, vzvišati in razširiti cerkveni delokrog. Omejiti bi morale svojo lastno oblast, gojiti védo in umetnost s pozitivnega stališča. Vlade in višji krogi bi morali narodom dati lepše vzglede ter javno pokazati, da so večne ideje dobrega, pravega, resničnega edini viri postave, svetovnega reda in pravičnega vladanja.

Liberalizem je z navedenimi pravili v naravnostnem nasprotju. Liberalizem pozná le lastni „ego“ (le samega sebe), obožava samega sebe, vpira se onemu bitju, ki biva nad stvarstvom. Liberalizem gori in živi le za „individuum“, absolutno osebnost človeško. Vse podreja absolutnemu „jaz“ ter uvaja egoizem v družbo. Zgodovinski razvoj je liberalizmu nadležno breme. Uporablja sicer zgodovinske dobrote, a zgodovine ne pozná. Všeč mu je tisočletna véda, toda iz bogatega zgodovinskega kazala izbrise vse dolžnosti. Liberalizem pozná le kratki čas človeškega življenja, ta je njegovo torišče, s tem računa. Veruje le lastnim očem, lastnim rokam. Neznani mu je nadčutni kvas človeške narave, „consensus gentium“, brezštevilni dogodjaji v človeški zgodovini: in ta premišljena zmeta je ona napaka, ktere ne moremo liberalizmu nikoli odpustiti. Iz tega izvirajo pa še druge zmote.

Liberalni sistem se bije ob prsa, da svetu ponuja prostost, pa kuje ga v verige, poveličuje osebno prostost; skupine ljudi so mu brezpravno blago. Upira se absolutnim vladarjem, da pomaga na noge trinoštvu brezsrarne oligarhije. Mrzi mu oblast jednega, da se klanja državni vsemogočnosti. Rimski cesarji so strogo nadzorovali družbe in shode, a v družbinsko življenje se niso vtikali; liberalizem pa z dolgo roko brska po domačem ognjišči, starišem trga otroke iz rok, vsiljuje jim šole, ki se ne strinjajo z njihovim prepričanjem. Od cerkve tirja nedovoljenih koncesij, češ, da podpira vernost.

Smemo pa li gospódo te vrste imenovati hudo delnike? To bi bilo obrekovanje, ki bi se dalo opravičevati le z nevednostjo. Liberalizem sloni in teži na zmotah; te pa so zmote razuma, in tudi vemo, da se motijo tudi bistre glave. Razumemo, da je med prvoboritelji modernih liberalnih nazorov mnogo tisočev takih, ki delujejo s prepričanjem.

LISTEK.

Družba sv. Cirila in Metoda — kaj je to?

V poduk slovenskemu ljudstvu.

(Dalje)

2. Kaj namerja toraj družba sv. Cirila in Metoda?

Namen naši družbi je, na vso moč skrbeti za to, da ne izgine izmed naše mladine sv. vera in materni slovenski jezik. Družba sv. Cirila in Metoda bo odvracala toraj otroke slovenskih staršev od takih otroških vrtov in od takih šol, kjer se ne spoštuje katoliška vera in slovenski jezik. Odvracala jih bo s tem, da jim bo pomagala z obleko, s hrano, z bukvami in z drugimi darovi. Če jo bomo dovolj podpirali z denarji, napravljala bo sama poštene otroške vrtove po takih krajih, kjer so otroci ubožnih staršev najbolj v nevarnosti, da se ne potujčijo. Vzdrževala bo slovenske šole, kjer se bodo naši otroci tako zrejali, da bodo lahko kdaj dobri kristijani in vneti Slovenci.

Mar ni to prelep namen? Mar ni družba sv. Cirila in Metoda zares apostolska družba?

3. Kakšen razloček je med bratovščino sv. Cirila in Metoda pa med družbo sv. Cirila in Metoda?

Prva koristi z molitvijo, druga pa z dobrimi deli.

Bratovščino sv. Cirila in Metoda je ustanovil nepozabljivi knezoškof Anton Martin Slomšek. Bolelo je tega preblagega rodoljuba, da je toliko Slovanov odcepljenih od rimskega papeža. Molitev, kipeča iz tisoč in tisoč slovenskih src, naj izprosi pri Bogu, da se povrnejo naši slovanski bratje v naročje edinozveličavne cerkve. To je namen bratovščini. Vsak brat, vsaka sestra izmoli vsak dan en očenaš in eno češčenasmarijo za ločene slovanske brate s pristavkom: „Sv. brata Ciril in Metod, prosita za nas!“ Sv. oče Pij IX. je potrdil to bratovščino 12. majnika 1852 ter jo obdaril z mnogimi odpustki. Sedež ji pri sv. Jožefu v Celji.

Jaz sem že davno zapisan v bratovščino sv. Cirila

in Metoda — porečeš — čemu bi še pristopal v družbo sv. Cirila in Metoda?

Prav je, da si se upisal v bratovščino sv. Cirila in Metoda; le goreče moli, da bomo Slovani prej zedinjeni v veri. Ali molitev sama še ne zadostuje. V dejanji pokaži, da tvoja vera, tvoja ljubezen do zapuščenih bratov ni mrtva. Vedi, da „kdor za svoje domače ne skrbi, zatajil je vero in je hušji od nevernika.“ Zato pristopi tudi k družbi sv. Cirila in Metoda; podpiraj jo z denarji, z milimi darovi, da ji bo moči braniti najzlahnejši svetinji naši: vero in jezik slovenski.

Vsak Slovenec bi moral biti ud obeh družtev.

4. Kdo sme pristopiti v družbo sv. Cirila in Metoda?

Vsakdo, komur ni omrznilo srce za Boga in za tlačeno slovensko ljudstvo, bodi-si star ali mlad, moški ali ženska, vsak more biti ud družbe sv. Cirila in Metoda. Prizadevati si mora, da pridobi še druge, nove ude. Čem več udov, tem bolj se bo razevela družba, tem lože bo dosežala

Razumemo to tembolj, ker dobro poznamo zapeljivo stran liberalizma in navzetnost človeške narave. Vse spremembe v človeškem mišljenju pa niso bolezni. Tako n. pr. se je nekdanji svet drvil le za zlatom in nakaznih po daljnih tujih deželah. Vrstniki so se jim čudili, a vendar jih niso imenovali — neozdravljive norce. Liberalizem se razširja po enakem načelu; kot zlo se je mnogih prijel, ki so potrebovali le lahkega sunljeja do duševne reakcije.

Liberalizem s tem zapeljuje ljudi, da se dobrika človeški ošabnosti ter z najplemenitejšimi človeškimi čutilji osvetluje vse, kar pa je v resnici le goli egoizem. Tu, dragi čitatelj, imaš odgovor na vedno vprašanje: zakaj se mladina poteguje za liberalne nazore? Z besedo „prostost“ liberalci lové kaline v mreže. — S kako ošabnostjo se razkorači marsiktera žaba pred izdelki in iznajdbami sedanjega časa, ko jih primerja s „temnim srednjim vekom!“ Da se pa marsikteri ponša s tem, kar so izumili njegovi vrstniki, uči vsakdanja skušnja. Človek se nehoté spomni one basni iz otročjih lét: „Sraka in pavovo perje“. Ako se ošabnosti pridružita še sebičnost in upanje, da val tihe vstaje človeka ponese do časti in bogastva, potem taki nazori omamijo in preslepé nedovršene značaje in slabe ljudi. In če se državniki, modroslovci, pisatelji in mogotci zemlje za novo vero drvé, uderó jo za njimi tudi slabe glave.

Ker je po mnenju mnogih leto 1848 imelo tudi svojo dobro stran, to je mlačne ganilo, neodločne zvodilo. Vsled tega ne tiči nobena zagonetka v hitri rasti liberalnih idej.

Ko je leta 1848 zmagalo liberalno načelo, nadvladala je še tu pa tam začasna reakcija n. pr. v Avstriji; toda odnošaji so bili močnejši od željá po neomejenem gospodstvu. Vladarji so se konečno podali po prislovcu: bolje nekaj, kakor nič. Porodil se je konstitucionalizem, baje, da sredstvo proti vsem boleznim svetá; liberalizem praznoval je zmagoslovje ter se spravil na zastarano navlako. Čez noč postanejo izdajalci — spasitelji družbe; sovražniki prestolu — prijatelji vladarju, izdajstvo dóbi nagrado, klativitez se prelevi v junaka; klečepalci in podrepniki so imeli srečne dni. Kar so našli iz prejšnjih časov, vse so zavrgli; dobrega in rabljivega od slabega niso ločili. Odlikovali so se posebno v tem, da so nekterim zidali zlate palače na občne stroške in podjetnike dobro plačevali.

Na to so pozabili, da narava ne deluje korakoma, da se osuši organsko življenje, če ne raste na materni zemlji in da se postave državnega življenja razvijajo kakor v naravi. Podrli so do tal staro zidovje in postavili krasno palačo — na pesek.

Med teorijo in prakso pa je velik razloček, zato se je konstitucionalno načelo borilo z velikimi težavami. Ministri so ločili konstitucionalizem od konstitucionalizma. Danes je delal izjemno vladar, jutri je imela mrtva črka drugi pomen. Nastal je boj med prestolom in zastopniki narodov; tako se vladajo države v novejšem času. In ravno v konstitucionalizmu ima liberalizem najtrdnjše zaslombo.

Liberalni možje so postali vladarjem svetovalci. Upirali so se le onim nameravam, ki so nasprotovale lastni oblasti in prestolu. V drugih zadevah so vedno odnehali, ali pa še sami pričenjali družbo potiskati v prepad. Celó mogočni Bismark ne pozná pravih idej in se protivi liberalnim načelom le tedaj, kedar je treba zagovarjati koristi vladarjeve.

(Konec prih.)

svoj namen. Tu je opomniti, dá se smejo upisavati v družbo sv. Cirila in Metoda cele občine, cela društva n. pr. posojilnice, čitalnice, zadruge itd.

5. Po čem je treba plačevati družbi?

Vsak ud plačuje po svojem premoženju. Kdor more, daje po več; kdor pa ne, pa kolikor mu je moči. Sprejme se vsak, bodi-si še tako majhen dar. Po tem takem razločujemo več vrst udov družbe sv. Cirila in Metoda.

Bogatini plačajo enkrat za vselej najmanj po 100 glđ. Takim pravimo: pokrovitelji.

V drugi vrsti so ustanovniki t. j. taki udje, ki odštejejo družbi enkrat za vselej najmanj po 10 glđ.

Letniki plačujejo najmanj po 1 glđ. na leto. Oj! — porečeš — to je preveč zame, po toliko ne morem dajati.

Prijatelj! če ne moreš dajati po goldinarji na leto, plačaj saj nekatere desetice — najmanj po 10 kr. in postal boš podpornik družbe sv. Cirila in Metoda. Posebno priporočamo staršem, naj zapi-

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. septembra.

Notranje dežele.

Nedavno omenjali smo v kratkih potezah, da so **Graški mestni očetje** v svoji neprecenljivi modrosti sklenili Slované na ta način v Gradcu zatreči, da jim bodo službe in delo odtegnili. Naj danes objavimo tudi dotično resolucijo. Glasi se: „Gledé žalostne resnice (?), da se naši nemški rojaki po mešanih pokrajinah Avstrije, posebno ondi, kjer so slovanski občinski zastopi, vedno bolj odri-vajo iz uradnih, šol in drugih služeb; dalje gledé na to, da morajo poleg vsega tega še na malem kosu čisto nemške zemlje v Avstriji službe zaradi nemške potrpežljivosti s Slovani deliti, izjavlja Graški mestni zastop za svojo narodno dolžnost, da bode skrbel za to, da se Gradec popolnoma Nemcem ohrani. Iz tega vzroka se bo pri oddaji služeb, ki so v njegovem področju, vedno le na nemške prošilce oziral. Prav tako oddajal bo javna dela, kolikor se bo le dalo, Nemcem. Mestni zastop se nadja, da bodo gospodje odborniki edino le po tem nasvetu ravnali in vsi za to glasovali.“ Res so glasovali vsi za ta nasvét razven odbornika dr. Suppana. Žalostno, da se dandanes še tako laže! Naj Nemci le dokažejo, kje jih Slovani v službah izpodrivajo, pa jim bomo takoj pripoznali, da so pošteni. Dokler nam pa ta dokaz dolžni ostanejo, naj se pa ne pritožujejo, če jim ne moremo boljšega naslova dati, kakor barbari! Če ne dobivajo služeb, za ktere jim zahtevanih zmóžnosti manjka, je to vendar njih lastna krivda in ne naša. Sicer pa Gradec tukaj ni nič novega povedal, kajti dejanski so nemška mesta to že zdavnaj izvrševala, kar je Graška modrost še le sedaj sklenila. Kakor se čuje, mislijo to barbarstvo tudi v Mariboru in v Celji vpeljati. Tu se bomo pa že lepo zahvalili, kajti Maribor in Celje ste slovenski mesti, kjer mora za Slovence prav tako prostor biti, kakor za Nemca v Gradcu! Kaj bi pa Nemci rekli, če bi v Ljubljani začeli po njihovem načinu pometati. Hej, to bi se dobilo mnogo mnogo in vmes prav dobrih služeb, ki so sedaj vse v nemških rokah! Ali mislimo si pa tudi kako vpitje, kako vdolovanje po vseh nemških časniki in deželah o nestrpljivosti Slovencev in o zatiranju Nemcev. Hinavci, vam je li taka dvojna mera pravična!

Zanimiva za pojasnovanje sedanjih razmer med desničarji je **razprava Poljaka grofa Dzieduszyckega**, v kateri je svojim volicem 16. t. m. današnji položaj slikal. „Vse, kolikor nas je, pravi grof, vkanila nas je Taaffejeva vlada. Koliko smo zahtevali, in kaj smo dosegli? Nič! Vprašanje o zemljiški odvezi bi se nam bilo lahko rešilo, kakor si je naša dežela tega želela, pa se je iz višjih oziróv opustilo. V deželi imamo stranko, ki je vladi slepo pokorščino prisegla. Prav zato je pa pogled v bodočnost silno žalosten. Kaj bo? Minister Gautsch ni avtonomist, markiz de Bacquehem pa odločen centralist. Urejevanje naših rek tudi ne bo kdo vé kaj vredno in medicinske fakultete nam tudi ne dajo. Kabinet bo sčasoma še ob to zaupanje prišel, kar ga ima in ob sedanjo večino. Zato naj bi se pa „poljski klub“ rešil, dokler je čas, kajti še se lahko pogajamo z desničarji, kakor z levčarji.“ Na to so sklenili resolucijo svoje poslance pozivati, da naj v bodoče le še toliko vlado podpirajo, kolikor se bo njeno postopanje zlagalo s koristjo Galicije in pa avtonomije, več pa ne. Če bi pa „poljski klub“ še nadalje slepo drđral za vlado, družega ne kaže, kakor alida se razpeči ali pa da nezadovoljni in odločni poslanci mandate odložé. Grof Dzieduszycki se bo za poslednje odločil. No, če že Poljaki tako govóre, ki so med vsemi največe kosove dobili, kedar je vlada milošinjo delila, kaj naj pa mi ubogi Slovenci rečemo, za ktere gospodje pri cesarski vladi na Dunaji le tedaj vedó, kedar je treba davek pla-

sujejo v to vrsto svoje otroke, da bodo tudi oni deležni dobrega dela.

Ne stiskajmo denarja, videč, da je v nevarnosti drobna deca naša. K radodarnosti naj nas nagiba beseda Zveličarjeva: „Kar ste storili najmanjšemu izmed mojih bratov, to ste meni storili!“

6. Kako se ustanovljajo podružnice?

Družba sv. Cirila in Metoda je sestavljena iz več podružnic, ki so raztresene po vsem Slovenskem t. j. po Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem. Vsak član družbe sv. Cirila in Metoda mora biti ud kake podružnice.

Podružnica se lahko napravi v vsakem kraju, kjer se oglasi dvajset (vsaj letnih) udov (§ 4 družbenih pravil).

Družbeno vodstvo ali njegov pooblaščenec skliče te ude na ustanovni podružnični zbor.

Tak zbor je vsaj 24 ur*) pred naznaniti poli-

*) Pri oddaljenem sedežu dotične gosposke na deželi boljše še prej.

čati ali pa fante k vojaškemu naboru poslati. Če bo Taaffe na začetni poti nadaljeval, bomo morda še letos velikansk polom na Dunaji doživeli.

V Budapeštu bodo od slej na dalje skrbeli, da nam ne bo zanimive tvarine manjkalo. Kar je na svetu parlamentov, se menda v nobenem ne stavi toliko **interpelacij**, kakor ravno v ogerskem. Nekaj takih so že takoj v prvi seji med svet spravili, toda to še ni nič proti legiji tistih, kar jih še imajo pripravljenih. Posebno skrajna levica je letos jako bogato z njimi založena. Najprva bo menda sedaj interpelacija zaradi grofa Kalnokyaja. Pravijo namreč, da je grof Kalnoky kot minister zunanjih zadev v Budapešt depešo poslal, da naj kneza Aleksandra nikar slovesno ne sprejmejo. Skrajna levica bo zaradi tega od Tisze odgovor zahtevala. Tisza, če bo dobre volje, ji bo morda rekel, da nič ne vé; če hoče kaj zvedeti, naj gré tjekaj, kjer skupni ministri zborujejo, med njimi je tudi Kalnoky. Njega naj praša. Kakor se čuje, mislijo Tiszo prijematí zaradi papeževe enciklike, katero je ogerskim škofom poslal, dalje zaradi mejnih prepričev med Bukovino, Erdeljskem in Ogersko. To in pa še marsikaj družega spravili bodo ogerski levčarji na dan. Koliko jim bo pa Tisza na vse to odgovarjal, se sicer še ne dá določiti. Če bi pa rekli, da ne posebno veliko in da ne tako, kakor si interpellantje želé, se pa menda ne motimo preveč. Sploh so pa Tiszovi odgovori na vse take interpelacije tako zasukani, da interpellant potem ravno toliko vé, kakor poprej. In vendar je zadovoljen, ker ima zavest, da je ministra interpelliral! Vsak človek ima svoje veselje. Koliko večje bi bilo zaslužnje teh sitnežev, če bi vse svoje misli na to obračali, kako da bi državi pomagali kviško. Le to naj verujejo, da v interpelacijami tega ne bodo dosegli. Stroškov imajo Madjari od leta do leta več, dohodki so pa ostali, kakor so bili. Zboljšavati po navadnem potu taistih ni več mogoče, kajti davki so že tako veliki, da večji več ne morejo biti. Nade pa tudi ni, da bi se državne potrebe zmanjšale. Če tudi nekoliko časa na to kaže, že to ali ono pride vmes, kar ravnotežje za leta in leta zavleče, kakor ravnokar nove puške repetirke.

Vnanje države.

Komisija, ki preiskuje poslednji bolgarski **državni prevrat**, izročila je svoje delo kot dovršeno dne 18. t. m. vladi. Iz tistega se razvidi, da skrivda tudi Karavelovega, Nifikorovega in Janovega zadeva. Vsled tega stavila je komisija predlog, da naj se vsem trem poslaniška nedotakljivost prekličé, ter naj se sodnji izročé. Kaj se bo z njimi zgodilo, določilo naj bode sobranje. Sile jim ne bo, ker sta se, po večeranjih telegramih soditi, Rusija in Nemčija že vnovič za-nje potegnili. Nemčija ima še prav posebno nado, da se jim ne bo nič zgodilo, ker sedanji bolgarski vladi svetuje tako dolgo počakati, da Kaulbars tje doli pride. Ta pa izvestno ne bo nikomur lasú skrivil, kaj še le kaj družega žalega storil. (Prej ko ne se bodo upornikom še darila pripoznala.) Naj že bo kakor hoče. Vse to Bolgarov ni dosti motilo in so kljubu vsem homatijam obletnico zjedinjenja (červavno še ni priznana, kar jih kar nič ne moti) na vso moč slovesno praznovali po severni in južni Bolgariji. O tej priliki poslali so tudi Battenbergu telegram, v katerem se zahvaljujejo za pripomoč pri lanskem državnem činu združenja, v katerem je Aleksander Bolgarom naj-srečnejše želje spolnil. Ob enem izrekli so pa nado, da ga bodo zopet kmalo med seboj imeli. V tem oziru se gospodje v Sofiji silno motijo. Že Evropa ne bo več pripustila, da bi šel Battenberg še enkrat na Bolgarsko, ker bi ta njegov korak takoj evropejski boj vnel. Na Bolgarskem samem bi se homatije zopet pričele, Rusija bi potisnila svoje kozake tjekaj, da jih zatara, kakor je to sama rekla. Za ta slučaj nasvetovale so pa menda Anglija, Avstrija in Nemška Turku, da naj iztočno Rumelijo zasede. Koliko je na tej poslednji novici resnice, pač ne moremo vedeti; le toliko vemo, da je bilo o tem

tični gosposki t. j. v mestih, kjer je c. k. policijska direkcija (n. pr. v Trstu, ali v Gradcu) tej; v drugih mestih, ki imajo svoj statut, njih magistratu, povsod drugod pa c. k. okr. glavarstvu. To naznanilo je brez koleka. Ako ni vladnega komisarja, zborovati se smé brez njega.

Na ustanovnem podružničnem zboru izvoli se začasno načelníštvo t. j. prvomestnik, njegov namestnik, zapisnikar in blagajnik, ter ako je treba, vsakemu teh dveh po jeden namestnik. Potem se vsprejmejo in potrdijo podružnična pravila po načrtu. Tako je podružnica ustanovljena, ter se nje ustanovitev s prošnjo naznani c. k. ministerstvu za notranje reči ali naravnost, ali posredno skozi c. k. namestništvo (c. k. deželno vlado) dotične dežele.

Vis. c. k. ministerstvo želi, da bi se te prošnje posredno (skozi namestništvo ali dež. vlado) vlagale, ter, da bi se v njih podružnični kraji in njih c. k. okr. glavarstva tudi po nemško zaznamovali.

To prošnjo vloží ali pooblaščenec družbenega vodstva ali pa vsled zaprosila začasnega načelníštva družbeno vodstvo.

turškem zasedanju večkrat govorjenje. Potem takem je Nemčija postala šviga-švaga. Kako li se vjema po eni strani ruska prijateljica biti, po drugi pa Turka proti Rusom hujskati. Obžalovanja vredna pri tem bi bila Avstrija, če bi se res z Angleži in Nemci v zvezi proti Rusu obrnila; kajti oba jo bodeta na cedilu pustila in sama bo morala ves račun plačati. Avstrija naj ne zaupa ne prvemu in ne drugemu v balkanski politiki, temveč naj hodi svoja pota in pa Rusa naj ne spusti iz oči. Če pa more, naj se pa še kolikor toliko nanj opira in bo najbolje shajala.

V sosednji nemški državi se dva moža polagoma proti svojemu koncu pomikata. Ta dva sta cesar Viljem in njegova desna roka knez Bismark. Cesar Viljem je letos tako oslabil, da se v Strassburgu že ni upal več k vojaškim vajam podati, če prav se je nalaš zato tje kaj peljal. Nevarne bolezni cesar Viljem nima nobene; kar ga stiska, ni drugega, kakor le velika starost njegova in iz tiste izvirajoča oslabilost, ktera cesarja strogo na sobe veže, kakor hitro je zunaj le količkaj neugodnega vremena. Sedaj se je cesar že zopet odpeljal v Baden-Baden, svojemu sinu je pa naročil, da naj gré v njegovem imenu v Metz, kamor je bil Viljem tudi sam namenjen, pa zaradi slabosti ni mogel. Evropejski politikarji se nekako skrbno ozirajo na Viljema, ker je med njimi misel razširjena, da se bo mir le tako dolgo ohranil, dokler bo Viljem živel, ki ne želi več kri prelivati; da bo pa takoj zagromelo po Evropi, kakor hitro bo on oči zatisnil. Drugi velikaš, na ktere ga so tudi po celi Evropi oči obrnjene, je knez Bismark. Tudi njegovo zdravje je letos jako piškavo. Prav zaradi tega izročil je tudi opravke v ministerstvu zunanjih zadev svojemu sinu grofu Herbertu, ki je za to imenitno službo še mlad, kajti nima več nego 36 let. Da bo vsa važnejša vprašanja grof Bismark po navodih svojega očeta kneza Bismarka reševal, umé se že tako po sebi. Knez Bismark pa morda s tem tudi namerava svojega sina sedaj že pripraviti za svoje mesto, kedar bo moral sam oči zatisniti. Bismark je v svetovni politiki mojster brez primere; če bo njegov sin tak, pač ni gotovo, če prav ima izvrstnega učitelja pri tem poslu, kar Bismark ni imel; kajti on je bil samouk. Prav lahko se zgodi, da se bo svet že ob kratkem zavzel nad novico, da največjih dveh mož nemškega cesarstva ni več. Oba bolehata.

Zakaj Nemčija ne mara boja? O tem vprašanju pisalo in v gibal se je že mnogo. Najbolj so se do sedaj nazori v tem vjemali, da zaradi svojega starega cesarja ne. Cesar Viljem se je menda nekje izrazil, da je že zadosti krvi preli in je s tem zadovoljen, kar ima. Madjarski „Nemzet“ si je pa to zadevo tudi še od politične strani pogledal in je prišel do jako verjetnih sklepov, zakaj da je Bismark svojo vojaško suknjo odložil in vedno le uradniško nosi. „Nemzet“ pravi, da se Nemčija zaradi tega tako boju vmika, ker se ne čuti zadosti trdno, da bi velika vprašanja po Evropi po svoje rešila, pač pa je zadosti trdna, da jih lahko po svoji volji zavleče do tistega časa, da se vprašanja ali sama rešijo ali pa se Nemčija toliko okrepča, da bo zavestno lahko rekla: „Tako-le in pa nič drugače!“ To, pravi „Nemzet“ je vzrok, da Nemčija neče boja, ne pa velika starost cesarja Viljema. Posebno s Francozi se boju skrbno ogiba, ker Bismark sam jako dvomi, da če bi še enkrat tako skupaj zadeli, kakor so pred petnajstimi leti, kakošen in na kateri strani bi bil vspeh, kajti tudi na Nemškem ni vse zlato, kar se sveti. Edinosti, prave edinosti na znotraj ondi še bolj primanjkuje, kakor pa v Avstriji, in takoj bi šla sedanja Nemčija rakom žvižgat, kakor hitro bi se vojna sreča le količkaj na francosko stran nagnila. Bismark to vse dobro vé in prav zaradi tega neče tvegati, kar si je s težavo in zvižgačo pridobil. Kdor misli, kdo vé kako da se nemški bivši neodvisni vladarji pod pruskim nadzorstvom srečne čutijo, se pač vrlo moti. So sicer tiho, ker morajo biti, toda

kakor hitro se jim bo prilika ponudila, da bi bilo le količkaj trdne nade na ustanovitev lastnega kraljstva, takoj bi si vse že nekaj proste in samostojne države kvišku pomagale in staro neodvisnost zahtevale. Pruska „pickelhauba“ se jim vsim preteška zdi.

Ker so Rusi Angležem na Balkanu tako grdo račun prečrtali, si je mislil John Bull: „Le čakajte, saj znamo tudi mi nagajati. Egipt mora naš biti!“ Egipt je, kakor znano pod vrhovnim gospodarstvom turškega sultana, bolnega moža, čegar dedšino si misli Evropa razdeliti. Rusija in Avstrija kot glavna dva dediča, vsaj svet ju smatra za taka, obe še čakate, da bi se bolni mož stegnil; John Bull niti tega več ne more, temveč si hoče Egipt že sedaj prisvojiti, dokler je bolni mož še pri življenju. Ta korak menda misli storiti na račun večletnega prijateljstva z bolnim možem. Zakaj da se Angležem tako silno mudi Egipt prisvojiti si, bi marsikdo nekoliko pomišljal, da niti ne morejo počakati konca, ki se Turčiji čudovito hitro približuje. Pravi vzrok, pravijo da je ta, ker mora John Bull drugo leto Evropi račun dati od svojega hiševanja v Egiptu. Ker bi pa menda račun ne bil tak, da bi mu Evropa ne pridevala raznih opazk, ki morda Johnu Bullu ne bile ravno prijetne, jel je misliti, kako bi se temu ognil. Najbolje se mu je še zdelo, Egipt prisvojiti si, potem mu nihče ne more do živega in rešen je. Kakor si je mislil, tako misli stvar tudi res izvršiti. Admiral je vže naročil precejšnje število parnikov v ta namen oborožiti, ob enem nabirajo se vojaki. Uradno pa svojega namena vendar le ne bodo poprej objavili, kakor še le, kedar bodo imeli v Aleksandriji zadosti svojih vojakov, da bodo lahko vsak upor že v kali zatrli, če bo treba. Kaj bo Evropa rekla, za to se John Bull niti ne zmeni; mogoče da se ne moti, da bode prisvojitev Egipta prav tako sprejela na znanje, kakor lansko leto iztočnorumeljski prevrat in letošnjo bolgarsko revolucijo. Mogoče je pa tudi, da drugače pride, ker na posestvu Egipta je pač mnogo več ležeče, kakor na zedinjeni Bulgarije z Rumelijo.

Izvirni dopisi.

Križevno pri Kostanjevici, 19. septembra. Pred par tedni je bival med nami naš toliko cenjeni poslanec g. Viljelm Pfeifer, ne zaradi tega, da nam v visoko letočih frazah oznanuje svoja dela v državnem zboru, ker tega tudi ne potrebujemo, toliko smo že politično izobraženi, da smo sproti sledili njegovemu delovanju in ga vedili tudi prav ceniti. Gotovo vsi njegovi volilci mu morajo priznati: storil je pošteno svojo dolžnost in mu radi odpustimo, ako ima kot posestnik drugega opravila dovolj, da nam ne hodi še enkrat premeljevat storjenega v državnem zboru in — kar se več ali manj v takih slučajih le mora zgoditi — kaditi samega sebe. Kazal nam je pa, kako in kje naj zopet trkamo, da se nam enkrat odpre pomoč za naše toliko ponesrečene kraje; priporočal nam neko Dunajsko društvo zoper trtno uš, po kateri bi utegnili ameriških trt dobiti po nižnji ceni; kazal nam je najnovejše poskušnje, s katerimi svet skuša ustaviti hudo trtno morilko. O njih vspehu se hoče sam najprvo prepričati na svojem posestvu. Da se mu to posreči, kar Bog daj, bo gotovo ta denar naložen mnogo bolj in nam koristil neizrečeno več, kakor da ga g. poslanec razmeče potovaje krog svojih volilcev.

odgovori, da je ne zabranjuje (§ 7 društvenega zakona od 15. nov. 1866), sme podružnica začeti svoje delovanje in to najpred s tem, da začasno načelnništvo skliče podružnični zbor, na katerem se potrdi začasno ali izvoli novo stalno načelnništvo.

Tako je podružnična ustanovitev dogotovljena. Zdaj je še treba podružnične načelnike v treh dneh potem, ko so za trdno postavljeni, kakor tudi vsaki podružnični zbor najmanj 24 ur pred (ali zbog oddaljenosti še pred) naznaniti ravno tisti politični gosposki, kakor je zgorej rečeno za podružnični ustanovni zbor. Tako naznanilo je brez koleka. Paziti je pa, da se to naznanilo ne opusti, ker so drugač zavolj tega lahko velike sitnosti. Enako se jej v teku enega leta pošlje imenik udov. Potem se stanje podružnice, ko je po ministerstvu dovoljena, oziroma ne zabranjena, precej naznani družbenemu vodstvu, po pripisanih tiskanicah, da jo dene v svoj izkaz. Zdaj podružnična načelnštva pravilno občujejo z „vodstvom družbe ss. Cirila in Metoda v Ljubljani“ ter mu svetujejo, kar za svoj okraj ali v prospeh slovenskega šolstva sploh potrebno spoznajo.

(Konec prih.)

Nesreča pride redko sama. Resnico te prislovice že skušamo in skušamo nekaj let. Trtna uš nam kar sistematično po vrsti razjeda vinograde. En par let ji je priskočila na pomoč toča, ako ni bilo dovolj enkrat, je prišla še drugo pot; letos se je tema dvema pridružil še meseca maja tudi mraz, kateri nam je izvzemši samo en par goric, posmodil do malega vse. Za odpis davka po zadetih krajih smo imeli se vé da komisijo, dva dni po 8, reci osem mož; njej na čelu davkarski nadzornik g. Jerman sam. V svoji službi ves vneti mož se baje ni zanesel na svoje poduradnike, in je hotel vsako parcelo videti sam. To bi bilo vse prav, a kar moram z žalostjo omeniti, je, da gré g. nadzornik v svoji gorečnosti še dalje; naprej je že napovedal, da bode s komisijo hodil po vinogradih tudi v nedeljo. Bil je to ravno veliki god vseh angeljev varhov. V nedeljo dopoldne gredó kristijani k službi božji, g. nadzornik pa s svojo komisijo po vinogradih. Ker je pa moral vsaki posestnik biti pri svoji parceli, je bila truma oskrunjevalcev nedelje in praznika toliko večja. Je bila mar res pridnost in gorečnost v službi, ktera ga je k temu prignala? Predno soboto so bili cenilci iz sv. Križa že opoldne doma, toraj ni komisija delala niti pol dneva. Mar li bi ne bili mogli delovati še nekoliko v soboto popoldne in v nedeljo počivati ter k božji službi iti! Saj mislimo, da to božja in svetna zapoved tirja. Zakaj se je pa državni zbor toliko časa s to postavo pečal ter jo presvitli cesar potrdil? Zato saj gotovo ne, da bi se prelomljevala, ampak da bi se spolnovala. Prav je imel nedavno dopisnik z Gorenjskega, da je oskrunjevanje nedelj in praznikov tako šibal. Res se z ničemur ubogo kmetsko ljudstvo bolj ne pohujšuje, kakor z odvrčevanjem od službe božje in oskrunjevanjem nedelj. Mar li se s tem odgujejo zvesti podložniki? Dvomimo, jako zeló dvomimo. Še manj pa umemo, kako si upajo e. kr. uradniki nasprotovati naravnosti in javno postaviti, potrjeni od Nj. Veličanstva? Čudno, prečudno!

Domače novice.

(Državni zbor) na Dunaji pričel se bo v resnici dné 29. t. m. kakor to naroča cesarjevo lastno-ročno pismo grofu Taaffeju kot ministru notranjih zadev z dné 16. t. m. Prva seja bode takoj 29. t. m. ob 11. uri dopoldne. Na dnevnem redu so: a) razne, še nerešene peticije, katerim so sporočevalci gg.: dr. Stöhr, ranjki Božidar Raič, kar bo moral sedaj kak drug slovenski poslanec prevzeti; dalje dr. Meznik, dr. Steidl, Zeithammer, Hayden in dr. Zotta. b) Sporočila legitimacijskega odseka gledé volitev poslancev: gg. dr. Aussererja, dr. Ed. Suessa, Vayhingerja, dr. Rosenstocka, dr. Mathona, Furtmüllerja, grofa Goluchovskega, dr. Kopycinskega, grofa Falkenhayna, Moserja in Haydena. c) Sporočila budgetnega odseka o raznih peticijah, kakor so: a) peticija do finančnega ministerstva zaradi soli; b) peticija sodnijskih slug, njihovih pomočnikov in kaznilniških paznikov zaradi zboljšanja dohodkov; c) peticija Czortkovskega okrajnega odbora za ustanovitev sodnega dvora v bivšem Czortkovskem okrožju.

(Imenovanje.) Gosp. dr. Jakob Kavčič, pristav pri e. k. deželni sodnji tukaj, imenovan je državnega pravdnika namestnikom v Ljubljani.

(Ponarejevalci denarja) pri nas nimajo sreče in vendar se jih še vedno toliko v te vrste zanjke polovi. Pred tukajšno porotno sodnijo stali so zaradi tega hudodelstva minuli teden 62letni Franc Jeglič, ki je dobil 3 leta hude ječe; Franc Sattler, Janez Mašera in Janez Razboršek so se morali tudi zaradi ponarejenja „tolarčkov“ zagovarjati in so dobili prvi 8, drugi 6 in tretji 5 mesecev hude ječe. Denar so še pri vojaskih v Pulji ponarejali.

(Pred porotniki) stala je 17. t. m. kmetska deklina Mina Lebar zaradi detomora. Dobila je štiri leta hude ječe s postom vsak mesec. — Ravno ta dan dobil je France Zupan zaradi spolskega posilstva 18 mesecev hude ječe. — Tretja obravnava tega dne vršila se je proti človeku moralno popolnoma propalemu. Jože Cerar, nepoboljšljiv tat stal je pred porotniki, ki zatočenega hudodelstva niti tajil ni, temveč je še rekel, da naj ga le dobro zapró, da bo več časa mir pred njim. Dobil je pet let ječe, s čemur pa ni bil prav zadovoljen, češ,

Prošnji do ministerstva, ki ima kolek 50 kr., prilože se podružnična in pravila glavne družbe, vsaktera v petih primerkih, ter se dene na vsaki kolek 15 kr. Koleki se kar nepopisani prilepijo na čelo listini.

Če pooblaščenec vloži prošnjo, mora pridejati tudi svoje nanj glaseče pooblastilo, ki ima kolek 50 kr.; ako družbeno vodstvo prosi, pa priloži zapros podružničnega načelnštva s kolekom 15 kr.

Če se pa hoče, da ministerstvo pravni obstanek kake podružnice izrečno potrdi (§ 9 društvenega zakona od 15. nov. 1866), mora se te potrditve v prošnji posebej prositi in na jeden primerek podružničnih pravil dejati kolek 1 gl.

Naj se torej vsak, ki hoče tako prošnjo kot pooblaščenec vložiti, obrne pred do družbenega vodstva, da mu pošlje pravilno pooblastilo. Ako je pa želja, da se podružnična ustanovitev e. k. ministerstvu naznani po družbenem vodstvu, naj začasno načelnštvo temu izreče to željo v dopisu, ki ga podpišeta vsaj začasni prvomestnik in tajnik in mu priložita vsprejeta pravila v petih primerkih.

Ako ministerstvo v štirih tednih po vložnem naznanilu podružnice ne prepové, ali, ako ono pred

bolje bi bilo zanj in za gospóde, če bi mu bili prisodili deset let, ker bo po teh petih letih takoj zopet kaj ukradel, da na Ljubljanski grad pride, kjer je tako lepo z vsim preskrbljen. — Dne 18. septembra stala sta pred porotniki kmetska fanta Martin Tkalec in Jaka Preželj zaradi tatvine. Ukradla sta namreč Tomažu Brniku troje hranilnične bukvice, na ktere sta nekaj čez devetsto goldinarjev dvignila. Dobila sta vsak po tri leta hude ječe. — Kmetska deklica Ana Gaber dobila je zaradi detemora polčetrto leto hude ječe poojstrene s postom.

(Za „Narodni dom“) v Ljubljani nabrala je desetletna Mici Kotnikova z Verda pri Vrhniki od 29. januarja 1886 pa do sedaj 25 gold. 30 kr., ktere je te dni izročila g. dr. Staretu. Živelala mala narodnjakinja!

(Duhovske spremembe v Lavantinski škofiji.) G. Josip Flek, župnik v Lembahu, prezentovan je v Jarenino; g. Anton Fišer, župnik v Svecini, pa k sv. Jakobu v Slov. Goricah.

(Za častnega občana) imenovala je Vranska občina na Štajarskem ondašnjega c. kr. okrajnega sodnika, g. Dragotina Trtnika, rodom Ljubljanačana v hvaležno priznanje obilnih zaslug, ki si jih je g. Trtnik pri ondašnjih prebivalcih pridobil.

(Stavbinski pristav), gosp. Friderik Pernič, postal je c. kr. inženir pri državnem stavbavstvu na Štajarskem.

Razne reči.

— Petrolej iz Baku. Ni še dolgo temu, kar so tudi po Ruskem žgali le ameriški petrolej, ker je bil kaspiski preslabo očiščen in je silo smrdel, tako, da ga niso mogli rabiti po sobah. Sedaj je kaspiska nafta (petrolej) prodrla na Nemško, Francosko in Angleško, in tekmuje s pensilvanskim petrolejem; pravijo namreč, da kaspiski bolj svetlo gori in se ne razplodiva (vžiga) tako rad, kakor oni. Angleži in Nemci pošiljajo ljudi tje, da vidijo, kako ozemlje je tam, kjer se dobiva nafta. Viri za nafto so 13 klm. od Baku na severu pri vaseh Balakhani in Surakhani, zvezani ste z Baku po železnici. Petrolej se dobiva le pri Balakhaniju, v Surakhani izpuhté le plinovi. Od nekdanjih časov so te plinove imenovali „sveti ogenj“, sedaj pa domačini kuhajo ž njim apno. Kamnje nalože na tla, zvrtajo eno ali več skoznic (lukenj), vžgó plinove, ki iz tal puhté, in apnenica je gotova. Okoli Balakhani je blizo 140 lukenj zvrtnih, kjer se dobi petrolej, večkrat komaj po 30 m. vsaksebi, in mnogo je boljših kakor ameriških. Skušajo se sedaj, kar moči navrtati veliko vrelcev. Do jeseni leta 1885 so na prostoru 12 klm² navrtali na 482 krajih, v Ameriki gre pa tako vrtnanje na tisoče. Zemlja, ktero vrtajo je mehka; nje sestavine so: pesek, peščenec, ilovica in ilovnati škrilnik, tako, da morejo luknje prevleči. Kakor pravijo, pride tukaj nafta iz mlajših plasti, iz kredne in terciarne tvorbe, v Pensilvaniji je pa iz starejših plasti iz devonskih in silurskih. Stroški za tako vrtnanje znašajo 30.000 mark. Vrtajo pa 300 do 800 čevljev globoko, v Pensilvaniji pa vrtajo 600 do 1800 tudi do 2000 čevljev globoko. Vendar je v Kavkazu več takih vrelcev, ki sami po sebi tekó, kakor pa v Ameriki, in nekteri teh vrelcev dajo obilo petroleja. Leta 1883 sta brata Nobel, ktera sta osnovala akcijsko družbo dobila iz navrtanega vrelca v tridesetih dneh 1.120.000 m. stotov nafte, drugi vrelce je metal kviško pesek do 120 m. visoko, pozneje pa nafto do 30 m. Prav osodepolen je bil vrelce „Družba“; od kraja ni bilo ničesa, ko pa so navrtali plast, v kteri se petrolej nahaja, bruhnilo je toliko petroleja, da zvrtnane luknje kar niso mogli zamašiti. Curek je poganjal 90 m. visoko, ker je vsak dan izlilo se 80.000 m. st.; je proplaval vso okolico z njihovimi delavnicami in je vse pokrila s plastjo 4 do 5 metrov debelo, ker je s sabo prinašal pesek, grez in druge stvari. Skušnja jih je zmodrila; vrelce, kolikor moči, zatvorijo in jemljejo iz njih le toliko, kolikor si upajo porabiti. Tak vrelce pa ne poganja dolgo, le nekaj mesecev ali dni, in ko neha, morajo petrolej z „žalonko“ cilindrično posodo, ki ima na dnu ventil, iz zemlje dobivati. Potem se steka v umetno napravljene kotline, iz teh ga zopet gonijo v velike kadunje iz kovanega železa. Te posode imajo stožkasto streho in kar tam stojé na tleh. Ako odpró novi vrelce in olja toliko priteče, da ga kotline ne morejo vsega v sé sprejeti, nalože ga Perzijani in Tartari v mehovih na kamele, da ga znosijo po Perziji in drugod, kjer ga od nekdanj žgó v ilovnatih svetilnicah. Po hišah amerikancev, se vé, se ne more tako olje kuriti. V ta namen gré v čistilnice ob kaspiskem morji, in sicer je napeljan po 10—12 klm. po cevih, ki imajo v premeru po 120 cm. Očiščen se potem imenuje „kerosin“, pri destilaciji pa ostaja in se dobiva: bencin, vaseline, olje za mažo (Schmieröhl), parafin itd.

Najslabši ostanek je pa še vendar dober za kurjavo. Čistilnice (rafinerij) je kakih 100, in so v „Črnem gradu“, tako se imenuje dotično predmestje v Baku, in tam očiščujejo Tartarji, Armenci in Perzijani prav primitivno surovo olje; kar tekočega ostane, prekapajo v posode in potem zažgó, in to naredi neznansko saj, tako da počrni vsi zrak. Kjer so pa dobro in tehnično napravljene čistilnice pa ostanke tako razprašé in stanjšajo, da zgoré brez dima. Surovo olje dvakrat toliko vročine daje, kakor najboljši premog; ob kaspiskem morji bi pa premog stal 30 do 40 toliko, kolikor nafta. Zato pa sedaj kurijo z njim in to tako z vspehom, da odpadejo vse sitnosti, ktere se nahajajo, kedar se kuri s premogom. Na kaspiskem morji na južnoruskih rekah kurijo ladije le z surovim petrolejem, da celó železnice onstran Kavkaza in kaspiskega morja. Ladije morejo več naložiti, ker petrolej, t. j. ostanki, s kterimi kurijo, manj prostora potrebuje, in take ladije potem lahko tekmujejo z očiščenim oljem. Številke nam to povedó. Leta 1863 so dobili surovega olja le 55.000 m. st., l. 1885 pa 16.360.000. Leta 1872 je veljal meterski stot 7 mark, dandanes pa 0-30 do 0-40 mark. V severni Ameriki, kjer so pridelali leta 1884 30 milijonov stotov, je bila cena 2 do 3 marke. No, to nam vse pové; to nam tudi nekoliko razjasni debate, ki so bile letos v državnih zborih ta- in onstran Litave. Že tačas smo rekli, da domači (gališki) petrolej pri enakih razmerah ne more tekmevati s kavkaškim. — Mogoče je pa tudi, da kavkaški petrolej mnogo prenašajo, kar se tiče kurjave in svečave. Na svetu je zmiraj kaj novega.

Telegrami.

Dunaj, 21. sept. Lastnoročno cesarjevo pismo sklicuje državni zbor na 29. septembra.

Trst, 20. sept. V Pulji napadla je dve osebi kolera; tukaj jih je v poslednjih 24 urah petero zbolelo, umrl pa ni nihče za kolero.

Reka, 20. sept. Za kolero zbolela ena oseba, umrl pa dve.

Budapešt, 20. sept. Za kolerino zbolelo je v poslednjih 24. urah 7 oseb, za kolero nostras 5 in za azijsko 13 oseb. Umrle so pa 4.

Temešvar, 20. sept. Tukaj in v Novem sadu povsod po jeden slučaj kolere.

Sofija, 21. sept. Zastava Strumskega polka ni imela Jurjevega reda, toraj ni res, da bi bil ta z njo vred sožgan. Vojaki Strumskega polka skušali so na poti preko Radomira tiste častnike nabiti, ki so jih k upor proti knezu Aleksandru zapeljali, pa so jim drugi vojaki ondašnje posadke to zabranili.

Madrid, 20. sept. Sinoči zapustilo je tristo vojakov brez kakega voditelja vojašnico Sanit-Gil, ter so šli na južni kolodvor, kterege so se polastili. Takoj na to prišli so jih razganjat drugi vojaki. Prvi beže proti Valenciji, drugi jih preganjajo. V Madridu je proglašen obležni stan.

Tuji.

18. in 19. septembra.

Pri **Matiču**: Lechner in Hoffmann, trgovca, z Dunaja. — Smola, c. k. major, z Dolenskega. — F. Vivanti, ravnatelj, iz Trsta. — A. pl. Hirsch, zasebnik, iz Trsta. — Zekol, trgovec, iz Trsta. — Spitz, Pressburger in Binder, trgovci, z Dunaja. — Jožef Gleich, c. k. svetnik, iz Celovca. — Schunta, zasebnica, iz Idrije. — Dr. Fano, zasebnik, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Kurunda, Riedel, Haeker, in Huber, trgovci, Dunaja. — Hoffmann, potovalec, iz Budapešta. — pl. Daniek-tiger, c. k. poročnik, iz Grada. — Th. Tolazzi, zasebnica, iz Trienta. — B. Stuzzi, zasebnik, s hčerjo, iz Gorice. — Wassermann, zasebnik, iz Pulja. — Zodof in Frisch, trgovca, z Dunaja. — Jožef Wolf, zasebnik, z družino, iz Brna. — Anton Domlades, posestnik, iz Ilir. Bistrice. — Kusen in Polacev, zasebnika, iz Trsta. — Janez Perpar, dijak, iz Pazna. — W. Rodemann, uradnik, s soprogo, iz Nabrežine. — Eufemia Mohorčič, c. k. poštarica, iz Sežane. — Anton Digalo, zasebnik, iz Tolmina. — Dr. Schegula, odvetnik, iz Postojne.

Pri **Tavčarji**: Jožef Pribisch, inženir, z Dunaja. — Leopold Deutsch, trgovec, iz Günsa. — W. Ullmann, potovalec, iz Sopronja. — Janez Helversen, c. k. poročnik, iz Beljaka. — Lorenc Ronnert, c. k. uradnik, s soprogo, iz Trsta. — L. pl. Krampfeld, zasebnica, s hčerjo, iz Trsta. — Jan. Abram, zasebnik, iz Trsta. — Franc Pevič, c. k. vojaški uradnik, iz Trsta. — Jakob Prister, potovalec, iz Trsta. — P. Valentinuzzi, trgovec, iz Udine. — M. Novacovich, trgovec, s hčerjo, iz Reke. — Franc pl. Multsch, tovarnar, z družino, iz Gorice.

Pri **Bavarskem dvoru**: Anton Tomcic, c. k. dež. nadsodnijski svetnik, z družino, iz Trsta. — Srebre in Güringer, trgovca s sadjem, iz Bavarskega. — Juri Pichler, posestnik, s soprogo, iz Ljubna.

Pri **Južnem kolodvoru**: Dr. Julij pl. Peth, c. k. uradnik, iz Solnograda. — Janez Korn, pivovarnar, iz Trebiža. — A. Muri, trgovec, iz Seelanda. — Jožef Neulian, zasebnik, iz Trsta. — Ant. Saino, zasebnik, iz Kastelnuove. — Teodor

Sitik, zasebnik, s soprogo, iz Kranja. — Cäsar Massiaek, trgovec, z družino, iz Kaire. — Antonija Jugg, zasebnica, iz Reke

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.	735-62	+ 8-6	brez v.	megla		
20. 2. u. pop.	732-67	+ 20-6	sl. jzap.	jasno		2-70
9. u. zveč.	731-67	+ 14-6	sl. szap.	jasno		dež

Zjutraj megla, potem jasno, zvečer se je na severu bliskalo; po noči dež. Srednja temperatura 14°6 C., za 0-8 pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafsko sporočilo.)

21. septembra

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	84 gl. 20 kr.
Sreberna " 5% " 100 " (s 16% davka)	85 " "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	117 " 80 "
Papirna renta, davka prosta	101 " 20 "
Akcije avstr.-ogerske banke	862 " "
Kreditne akcije	276 " "
London	125 " 70 "
Srebro	" " "
Francoski napoleond.	9 " 97 "
Ces. cekini	5 " 96 "
Nemške marke	61 " 57 1/2 "

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani

je imelo dne 15. septembra četrto sejo. Zapisnikar in blagajnik naznanita tekoča poslovanja.

Poljudni spis o družbi sv. Cirila in Metoda v pouk našemu ljudstvu sklene se objaviti ter ob jednem naprositi vse naše časnike za ponatis ter kolikor mogoče večje razširjanje med množico naroda.

Oddasta se dve službi za slovenske otroške vrte ter se potrebno naroči dotičnim podružničnim načelnikom.

Dvema podružnicama dovoli se nekoliko podpore.

Naprošene tiskavnice za pobotnice se bodo oskrbele ter poslale podružnicam, ki se zanje oglasijo.

Razgovarjalo se je i o peticiji do državnega zbora.

Dozdaj je definitivno ustanovljenih podružnic 35, a 12 je že osnovanih, pa še ne potrjenih. Po več krajih pa se snujejo. Vse se prosijo, naj se po svoji konečni uredbi vodstvu na poslanih tiskanih obrazcih točno zglasijo.

Razpis štipendij

za posebne šole na tehnologičnem obrtniškem muzeji na Dunaji, in sicer za mizarstvo za pohišno opravo in stavbinska dela, — za domačo obrtniško rezljanje in strugarstvo.

Deželni odbor razpisuje dve štipendiji za mizarstvo za pohišno opravo in stavbinska dela in za strugarstvo in eno štipendijo za domačo obrtniško rezljanje in strugarstvo.

Pogoji za te štipendije so ti-le:

1. Štipendiji za mizarstvo za pohišno opravo in stavbinska dela in strugarstvo znašajo za 12 mesecev po 660 gl.: štipendija za domačo obrtniško rezljanje in strugarstvo znaša za 6 mesecev 360 gl.

2. Kdor dobi štipendijo, se zaveže, da hoče po izvršenem šolskem tečaju najmanj pet let v domači deželi proti primernemu plačilu po zahtevanju v dotičnih obrtniških delih teoretično in praktično poučevati.

3. Prošnjiki za štipendije morajo 20 let stari biti ter dokazati, da so slovenskega in nemškega jezika dobro zmožni.

4. Kdor hoče dobiti štipendijo za mizarstvo za pohišno opravo in stavbinska dela in za strugarstvo, mora še dokazati, da se je po dovršenem obiskovanju kake strokovne šole za domačo obrtnijo ali po dobro dokončanem pouku pri mojstru praktično posebno odlikoval.

Pouk o mizarstvu in strugarstvu se prične s 1. oktobrom l. 1886.; koliko časa bo trajal, se pa ne more določiti, ker to bo odvisno od izobraženja in nadarjenja vsacega posameznega štipendista. Vendar pa se zahteva od vsacega, da najmanj eno leto dotično šolo nepretrgano obiskuje.

5. Prošnjiki za štipendijo za domačo obrtniško rezljanje in strugarstvo morajo razum tega, kar se pod točko 3. zahteva tudi dokazati, da so ljudsko šolo z dobrim vspehom dovršili; ter dokazati svoje vednosti in dosedanjo praktično porabo pri izdelovanju domačih obrtniških izdelkov iz lesa.

Šolski tečaj za domačo obrtniško rezljanje in strugarstvo traja od 1. oktobra 1886 do konca marca 1887.

6. Lastnoročno pisane in z vsemi potrebnimi dokazili podprte prošnje predložiti je najkasneje

do 26. septembra 1886

deželnemu odboru.

(2)

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani dne 17. septembra 1886.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.